

Rapport

Draagvlak kernenergie

Landelijk representatief (18+) onderzoek naar de houding van Nederlanders ten aanzien van kernenergie en andere vormen van energieproductie.
Uitgevoerd in opdracht van JA21.

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2021/concept

Datum

november 2021

Opdrachtgever

JA21

Auteurs

Wietse van Engeland
Asher van der Schelde

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.



Inhoudsopgave

Belangrijkste uitkomsten	4
1	Nederlanders positief over “Parijs” maar onderschatten aandeel fossiel 8
1.1	Nederlanders positief over klimaatdoelen “Parijs” 8
1.2	Nederlanders onderschatten aandeel fossiele energie 9
2	Kernenergie als energiebron 10
2.1	Nederlanders per saldo positief over kernenergie 10
2.2	Bijna helft wil meer kernenergie 11
2.3	Experiment: uitleg verandert steun voor kernenergie niet wezenlijk 12
2.4	Voorstanders van kernenergie: “schoon” en “noodzakelijk” 13
2.5	Tegenstanders kernenergie zien vooral gevaren 14
2.6	Helft Nederlanders vindt kernenergie nodig 15
3	Onderzoeksverantwoording 16



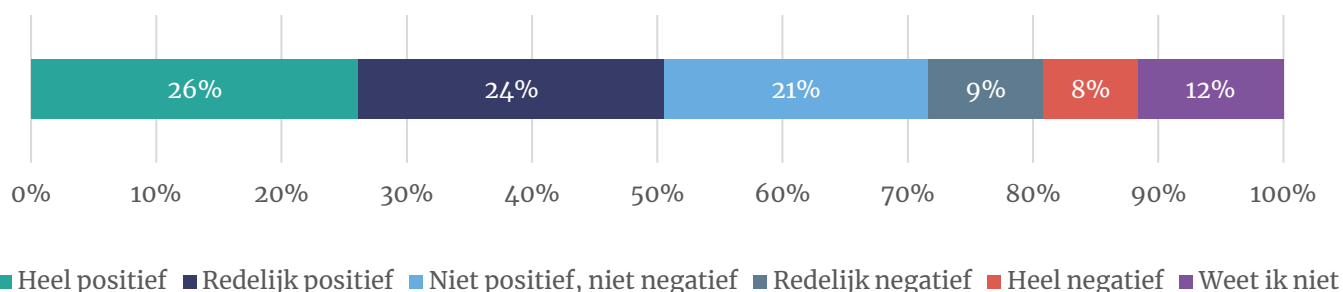
Belangrijkste uitkomsten

Nederlanders per saldo voor kernenergie

Tijdens de Parijs-top in 2015 werd o.a. afgesproken dat in 2050 de energievoorziening volledig duurzaam moet zijn. Twee op drie Nederlanders staan positief tegenover deze doelen. De vraag is echter hoe zij denken dat deze doelen gehaald kunnen worden. En of zij vinden of kernenergie hier wel of geen rol in moet spelen. Dat hebben we in dit onderzoek op meerdere manieren onderzocht. Steeds blijkt ongeveer de helft van de Nederlanders voorstander te zijn van (meer) kernenergie. De andere helft is of neutraal of tegen deze vorm van energieopwekking. Per saldo kunnen we daarom stellen dat Nederlanders meer voor dan tegen kernenergie zijn.

Momenteel is één kerncentrale in gebruik in Nederland. De helft van de Nederlanders ervaart dit als positief. Slechts 17 procent is hier negatief over.

Figuur 0.1 - In Nederland is op dit moment één kerncentrale in gebruik. Wat vindt u ervan dat we in Nederland kernenergie opwekken? N = 1.110

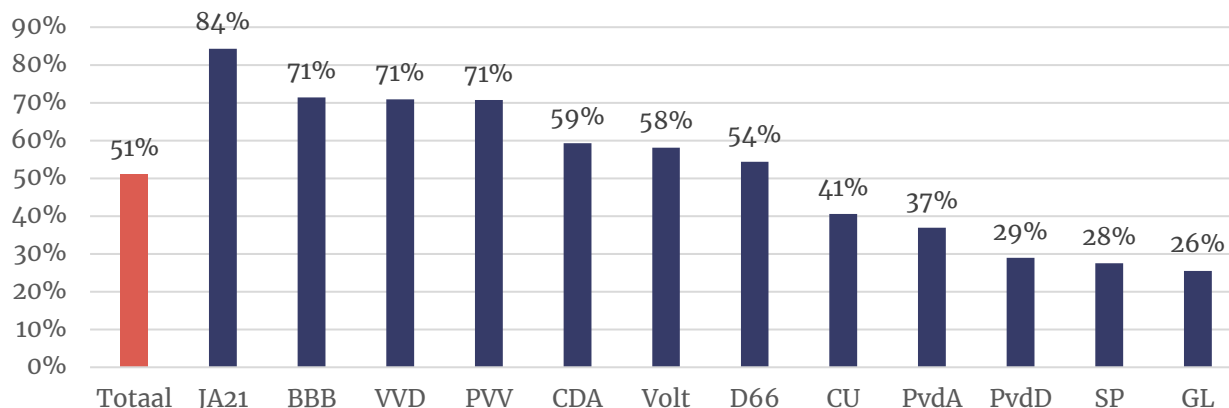


Rechtse kiezers positiever over kernenergie

Met name onder kiezers rechtste partijen waarden het opwekken van kernenergie. Maar ook onder de kiezersgroepen van CDA, Volt en D66 is een meerderheid positief.

Figuur 0.2 - Wat vindt u ervan dat we in Nederland kernenergie opwekken?¹

Heel/redelijk positief naar partij van eerste voorkeur (N = 1.110 Nmin =29)

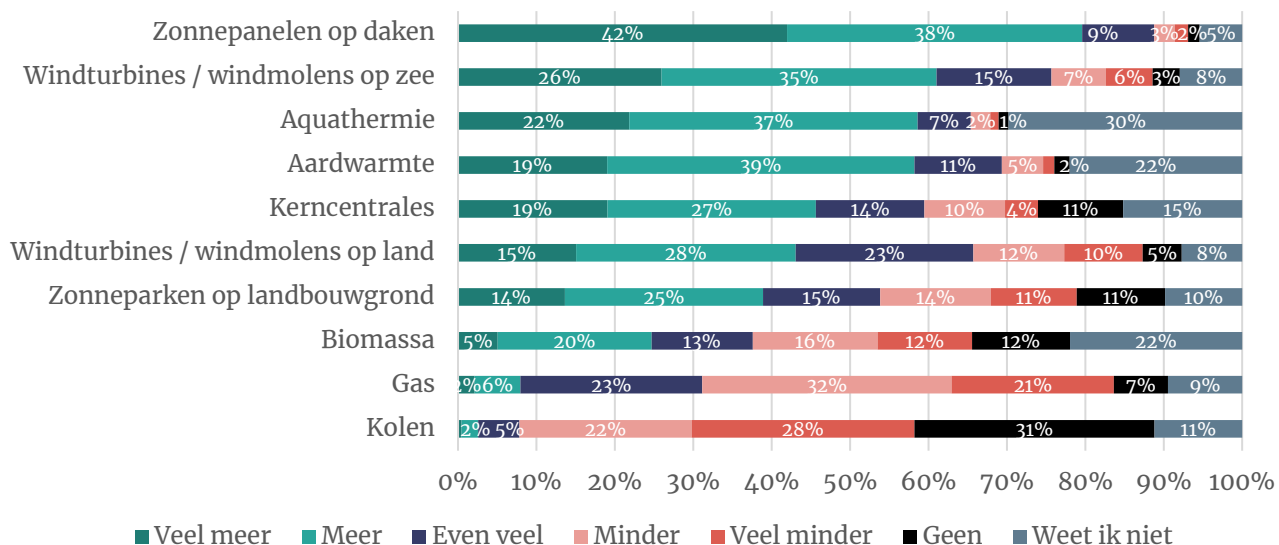


Bijna helft voor meer kernenergie

Bijna de helft van de Nederlanders (46%) vindt dat er in Nederland (veel) meer energie moet worden geproduceerd door middel van kerncentrales. Slechts 11 procent vindt dat we helemaal geen kernenergie moeten gebruiken. De meest populaire energiebronnen zijn zonnepanelen (op daken), windturbines/molens op zee, aquathermie en aardwarmte. Gas en kolen zijn veruit het minst populair.

Figuur 0.3: Wat vindt u? Moet er in Nederland meer, minder, even veel of geen energie geproduceerd worden door middel van ...

N= 1.110



¹ Percentages voor BBB (n=29), JA21 (n=35) en CDA (n=37) zijn indicatief vanwege het beperkte aantal waarnemingen

Voorstanders kernenergie: “schoon” en “noodzakelijk”

Nederlanders die voorstander zijn van meer kerncentrales maken voornamelijk gebruik van twee argumenten. Een groot deel noemt het feit dat kernenergie een relatief schone manier van energieopwekking is waarbij geen CO₂ wordt uitgestoten. Anderen stellen dat het noodzakelijk is. Zij menen dat er geen alternatief is omdat het niet mogelijk is om alle energie uit duurzame bronnen te halen.

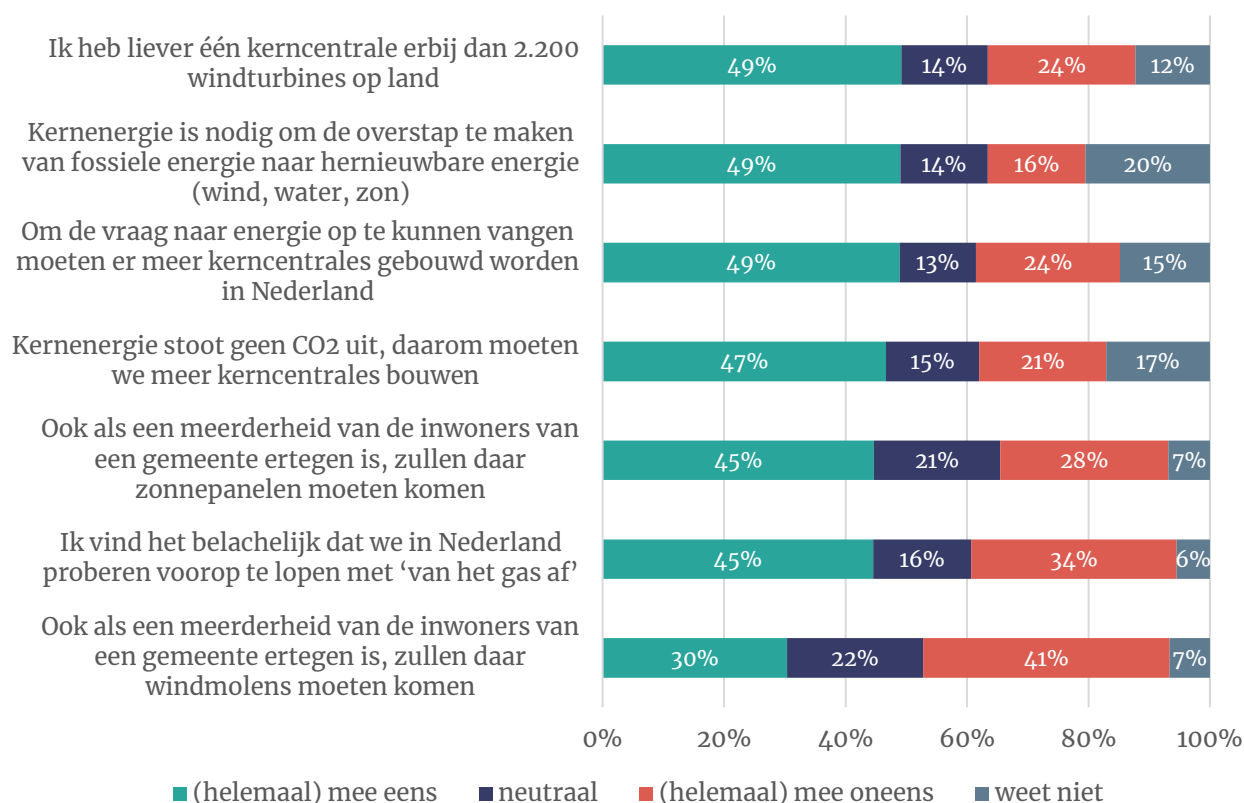
Tegenstanders wijzen op de gevaren die de energiebron met zich mee kan brengen. Veel van hen noemen kernafval, anderen vrezen voor een kernramp.

Kleine minderheid vindt kernenergie niet nodig

We legden Nederlanders ook enkele stellingen m.b.t. kernenergie. Bij geen van de stellingen schaaft een meerderheid zich erachter. Wel zien we steun vanuit substantiële minderheden voor alle stellingen. Slechts 16 procent van de Nederlanders vindt dat kernenergie niet nodig is om de overstap te maken van fossiele naar hernieuwbare energie. Drie keer zoveel Nederlanders geven aan kernenergie wél nodig te vinden.

Figuur 0.4: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

N= 1.110



Verantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 12 november tot maandagochtend 15 november 9.00 uur.

In totaal werkten 1.110 van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. Het grootste deel is afkomstig het I&O Research Panel, een kleiner deel (100) uit PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratie-achtergrond. Respondenten werden niet geïnformeerd dat JA21 de opdrachtgever van het onderzoek was.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

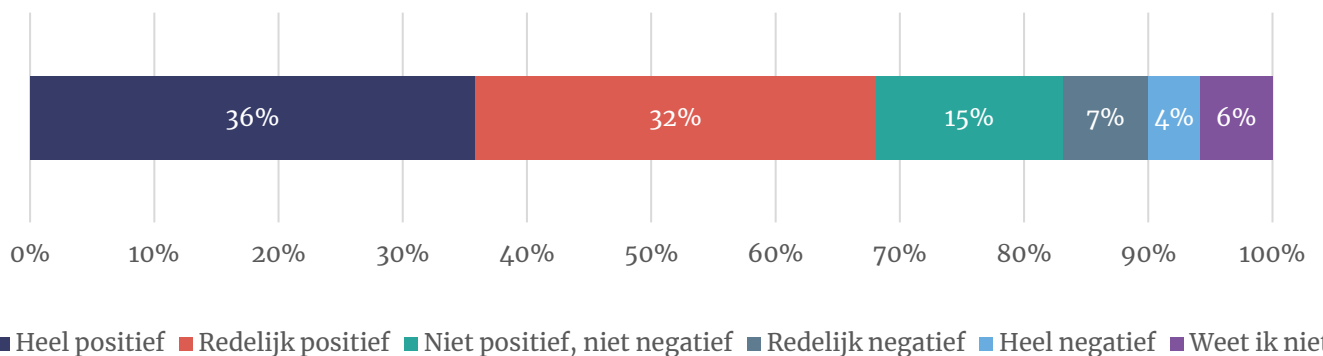


1 Nederlanders positief over “Parijs” maar onderschatten aandeel fossiel

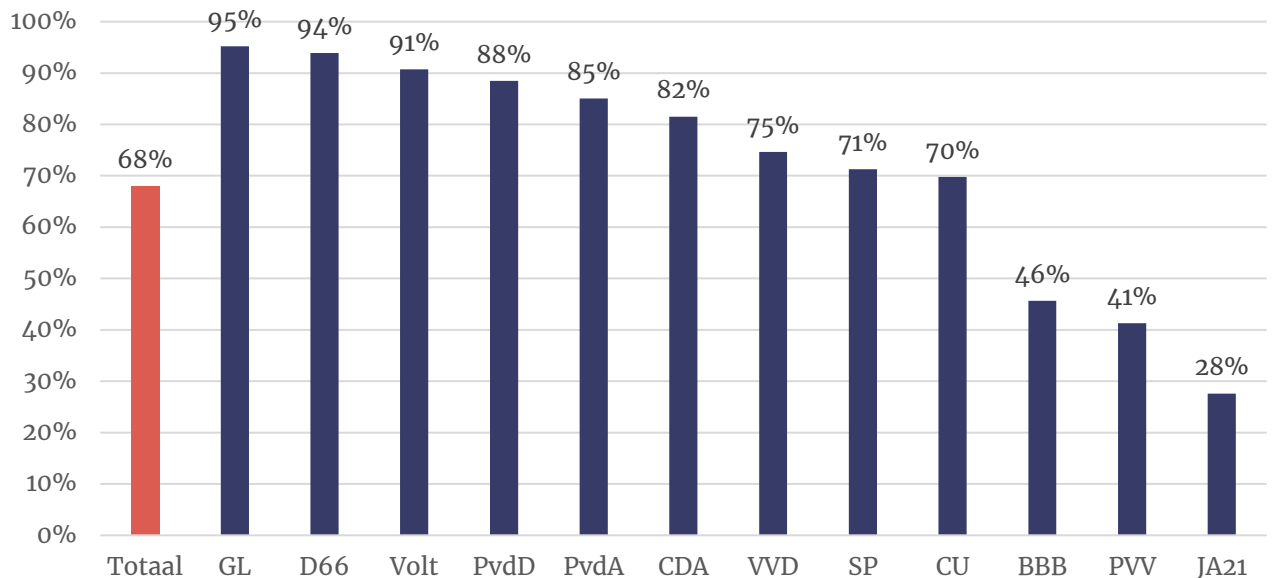
1.1 Nederlanders positief over klimaatdoelen “Parijs”

In het Klimaatakkoord van Parijs (2015) is afgesproken dat de energievoorziening in 2050 volledig duurzaam moet zijn. Twee derde van de Nederlanders staat daar positief tegenover (figuur 1.4). Een derde (36%) staat hier zelfs zeer positief tegenover. Met name kiezers van GroenLinks, D66 en Volt vinden dit een goed streven (figuur 1.2). Een minderheid van de BBB-, PVV- en JA21-kiezers (slechts 28%) staat hier positief tegenover.

Figuur 1.1 - In het Klimaatakkoord van Parijs is opgenomen dat de energievoorziening in 2050 volledig duurzaam moet zijn. Wat vindt u ervan dat onze energievoorziening in 2050 volledig duurzaam moet zijn?
N=1.110



Figuur 1.2 - Wat vindt u ervan dat onze energievoorziening in 2050 volledig duurzaam moet zijn?
Heel/redelijk positief naar partij van eerste voorkeur (N = 1.110, Nmin = 29)



² Percentages voor BBB (n=29), JA21 (n=35) en CDA (n=37) zijn indicatief vanwege het beperkte aantal waarnemingen

1.2 Nederlanders onderschatten aandeel fossiele energie

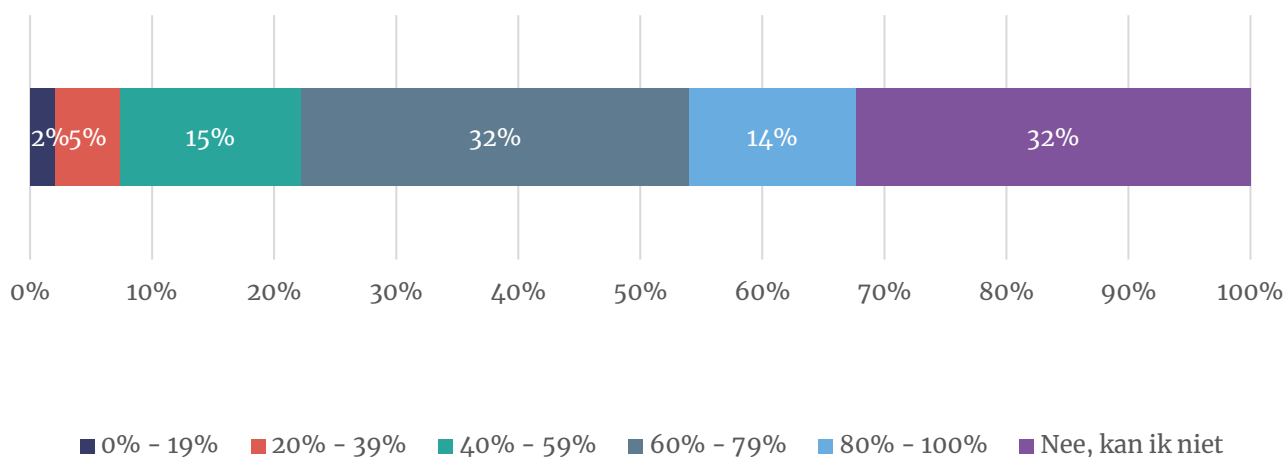
In Nederland wordt op verschillende manieren energie opgewekt. Ook importeert Nederland energie uit andere landen. Energie kan in Nederland duurzaam worden opgewekt of door middel van fossiele brandstof (kolen, gas of olie).³

Nadat wij de respondenten bovenstaande informatie voorschotelden vroegen wij hen of ze kunnen inschatten hoeveel procent van de Nederlandse energieproductie afkomstig is uit fossiele brandstoffen.

In werkelijkheid was in 2020 89 procent van de in Nederland geproduceerde energie afkomstig van fossiele brandstoffen.⁴

Een klein deel van de Nederlanders (14 procent) kan een min of meer correcte inschatting maken (14% denkt dat het tussen de 80 en 90 procent ligt). Een op drie (32%) denkt tussen 60 en 79 procent, de rest denkt dat het minder dan 60 procent is (22%) of weet het niet (32%). Kortom: de meeste Nederlanders (56%) onderschatten in welke mate de Nederlandse energieproductie afkomstig is uit fossiele brandstoffen en denken dat dit aandeel minder dan 80 procent is.

Figuur 1.3 - Kunt u inschatten hoeveel procent van de Nederlandse energieproductie afkomstig is uit fossiele brandstoffen? N=1.110



³ Deze tekst is ook als introductie aan respondenten voorgelegd.

⁴ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/22/11-procent-energieverbruik-in-2020-afkomstig-uit-hernieuwbare-bronnen>

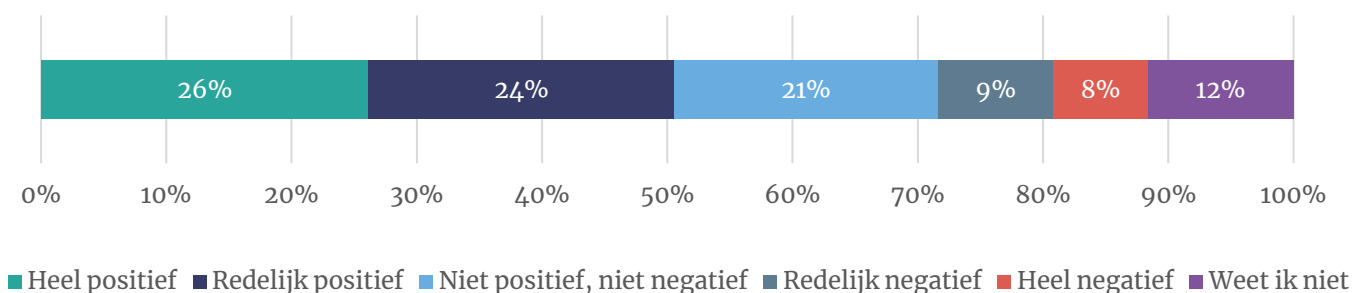
2 Kernenergie als energiebron

2.1 Nederlanders per saldo positief over kernenergie

In Nederland is op dit moment één kerncentrale in gebruik.

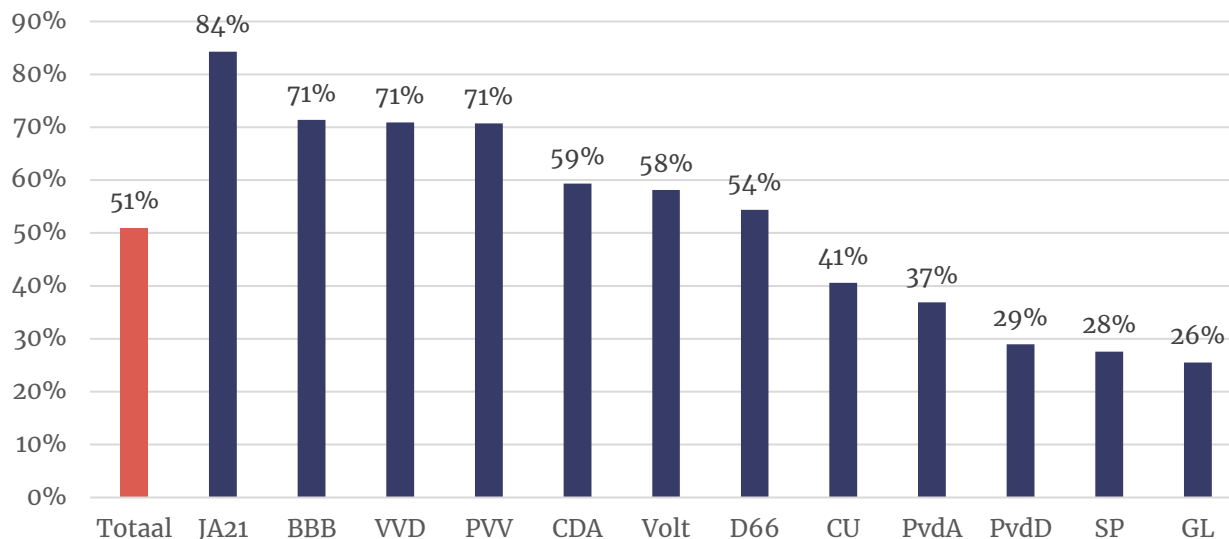
De helft van de Nederlanders (51%) vindt het positief dat we in Nederland kernenergie opwekken (figuur 2.1), 17 procent is hier negatief over. Per saldo zijn Nederlanders dus positief. Er is met name onder kiezers van rechtste partijen waardering voor het opwekken van kernenergie (figuur 2.2). JA-21-kiezers zijn het meest hierover te spreken. Maar ook onder de kiezersgroepen van CDA, Volt en D66 is een meerderheid positief over kernenergie.

Figuur 2.1 - In Nederland is op dit moment één kerncentrale in gebruik. Wat vindt u ervan dat we in Nederland kernenergie opwekken? N = 1.110



Figuur 2.2 - Wat vindt u ervan dat we in Nederland kernenergie opwekken?⁵

Heel/redelijk positief naar partij van eerste voorkeur (N = 1.110 Nmin =29)



⁵ Percentages voor BBB (n=29), JA21 (n=35) en CDA (n=37) zijn indicatief vanwege het beperkte aantal waarnemingen

2.2 Bijna helft wil meer kernenergie

We legden respondenten tien energiebronnen voor met de vraag of men vindt dat er in Nederland meer, minder, even veel of geen energie geproduceerd zou moeten worden door middel van deze energiebron.

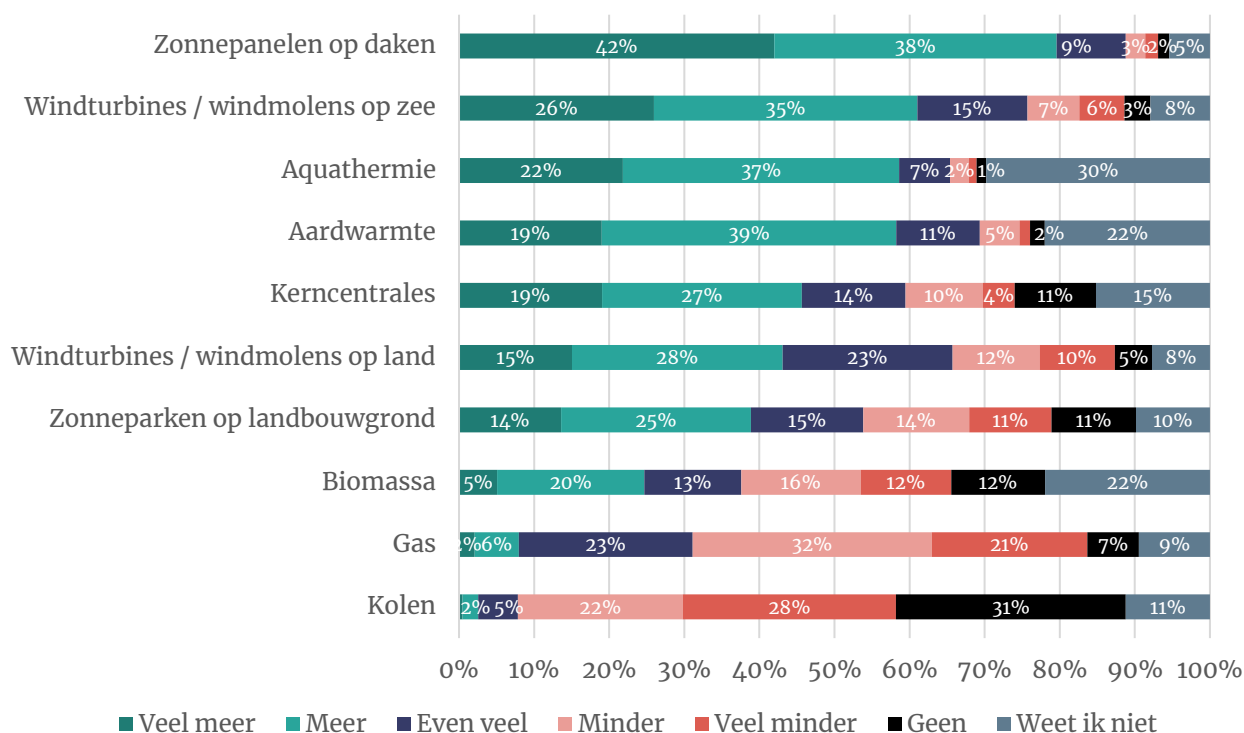
De meest populaire energiebronnen zijn zonnepanelen (op daken), windturbines/molens op zee, aquathermie en aardwarmte. En ruime meerderheid van de Nederlanders vindt dat er meer gebruik moet worden gemaakt van deze bronnen.

Bijna de helft van de Nederlanders (46%) vindt dat er in Nederland (veel) meer energie moet worden geproduceerd door middel van kerncentrales. Een kleiner deel (26%) vindt dat Nederland minder of überhaupt geen gebruik moet maken van kerncentrales. Dat laatste geldt voor slechts elf procent.

Gas en kolen zijn veruit het minst populair.

Figuur 2.3: Wat vindt u? Moet er in Nederland meer, minder, even veel of geen energie geproduceerd worden door middel van ...

N= 1.110. Helft respondenten kreeg uitleg over energiebronnen in Nederland, andere helft niet. Experiment verder uitgelegd in 2.3



2.3 Experiment: uitleg verandert steun voor kernenergie niet wezenlijk

Om te testen of informatievoorziening steun voor verschillende energiebronnen beïnvloedt legden we de helft van de steekproef de volgende tekst voor:

“In 2020 was 89 procent van de in Nederland geproduceerde energie afkomstig van fossiele brandstoffen, vooral aardolie en gas.

Ongeveer 11 procent is afkomstig van hernieuwbare bronnen (zon, wind, biomassa, aardwarmte) en 1 procent uit kernenergie.

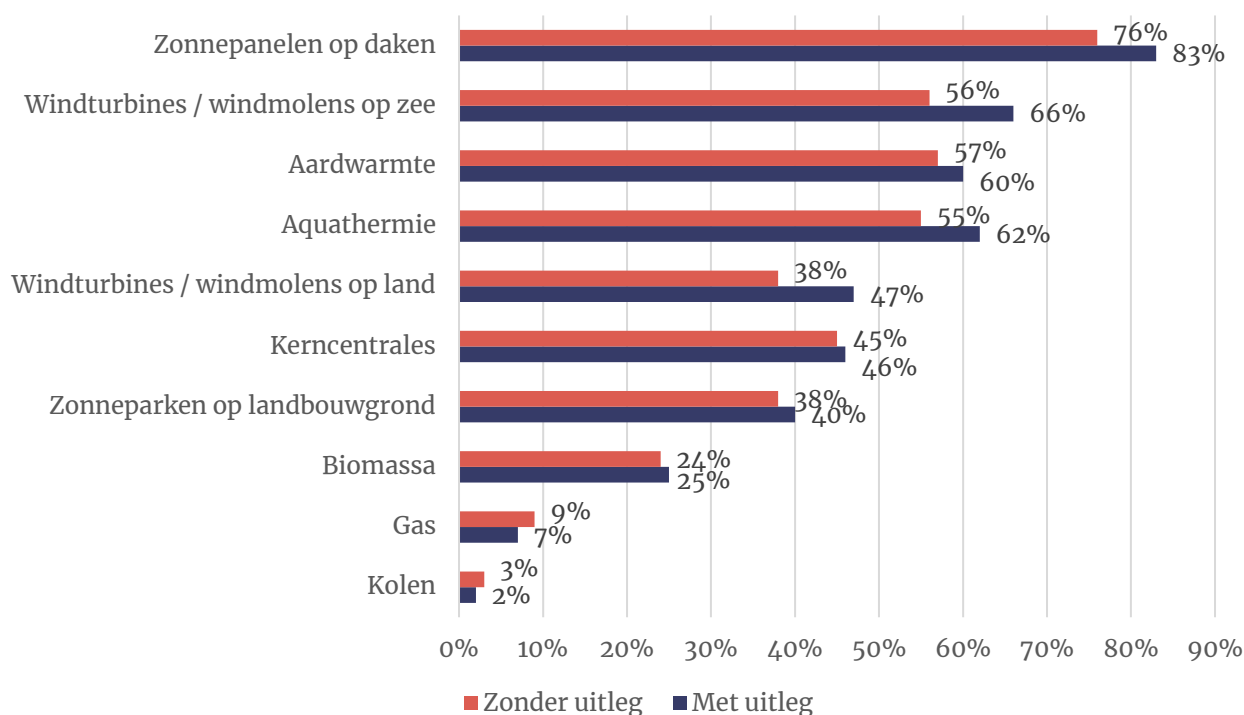
Volgens de afspraken van het Klimaatakkoord van Parijs moeten we in 2050 volledig duurzaam energie opwekken.”

De andere helft van de steekproef kreeg deze informatie niet te zien voordat de vraag werd gesteld. We zien dat de informatievoorziening geen invloed heeft op steun voor kernenergie. De steun ligt onder beide groepen immers rond de 45 procent.

De informatievoorziening heeft wel een significant positief effect op de steun voor zonnepanelen (op daken), windturbines (zee en land) en aquathermie.

Grafiek 2.4: Wat vindt u? Moet er in Nederland meer energie geproduceerd worden door middel van ...

N = 1.110



2.4 Voorstanders van kernenergie: “schoon” en “noodzakelijk”

Nederlanders die voorstander zijn van meer kerncentrales maken voornamelijk gebruik van twee argumenten. Een groot deel noemt het feit dat kernenergie een relatief schone manier van energieopwekking is waarbij geen CO₂ wordt uitgestoten. Anderen stellen dat het noodzakelijk is. Zij menen dat er geen alternatief is omdat het niet mogelijk is om alle energie uit duurzame bronnen te halen.

Schoon

Schone energie, redelijk compact in tegenstelling tot windmolenparken. Risico's blijven aanwezig, maar met de hedendaagse technieken onder controle te houden.

VVD-kiezer

Een schone, krachtige en stabiele vorm van energievoorziening. Natuurlijk moeten bij de locatiekeuze, bij de productie en bij de opslag en verwerking van kernafval de hoogste eisen worden gesteld aan de veiligheid voor mens, dier en milieu

D66-kiezer

Schone manier van energie winning en tegenwoordig relatief veilig!

VVD-kiezer

Relatief schoon en hoog rendement. Ga er wel vanuit dan dat wetenschappers een manier vinden om met kernafval om te kunnen gaan in plaats van ergens weg stoppen.

CU-kiezer

Noodzaak

Het is niet realistisch om alles uit hernieuwbare bronnen te winnen tegen 2030.

BIJ1-kiezer

Omdat het noodzakelijk is, met zo'n en wind kunnen wij niet aan de vraag naar energie voldoen.

PvdD-kiezer

Mogelijk het beste alternatief wanneer hernieuwbare bronnen niet geheel realistisch zijn

D66-kiezer

Anders kom je er eenvoudig niet

CU-kiezer

Enige manier op dit moment om een bedrijfszekere backup voorziening van energie te hebben

JA21-kiezer



2.5 Tegenstanders kernenergie zien vooral gevaren

Nederlanders die weerstand voelen tegenover kernenergie wijzen op de gevaren die de energiebron met zich mee kan brengen. Veel van hen noemen kernafval, anderen vrezen voor een kernramp.

Kernafval

Afval, lange termijn niet duurzaam Wil toekomst niet opzadelen met kernafval.

D66-kiezer

Er is geen oplossing voor het radioactieve afval. Je zadelt toekomstige generaties op met ons probleem.

GroenLinks-kiezer

We schepen de volgende generaties op met gevaarlijk afval

Volt-kiezer

Omdat men nog steeds niet weet wat er met het afval moet gebeuren. Je kunt dit niet eindeloos ergens opslaan.

SP-kiezer

Kernafval levert een onoverzienbaar probleem op voor toekomstige generaties.

BIJ1-kiezer

Kernramp

De opslag van afval blijft langdurig gevaarlijk en kernongelukken zijn catastrofaal.

PvdA-kiezer

Kernafval verstoppen onder de grond is een milieuprobleem opschuiven naar volgende generaties. ook is een kerncentrale kwetsbaar bij natuurrampen (japan). en het is veel te kostbaar (niet rendabel)

Andere partij-kiezer

Als zo'n kerncentrale 1x beschadigd, ontploft, of wat dat ook, is heel ons land weg!

SGP-kiezer

Ik denk aan de bommen op Japan in WO2 en de ramp in Tsjernobil. Andere middelen van opwekking van energie zijn veiliger.

PvdA-kiezer

Bang voor kernramp

D66-kiezer



2.6 Helpt Nederlanders vindt kernenergie nodig

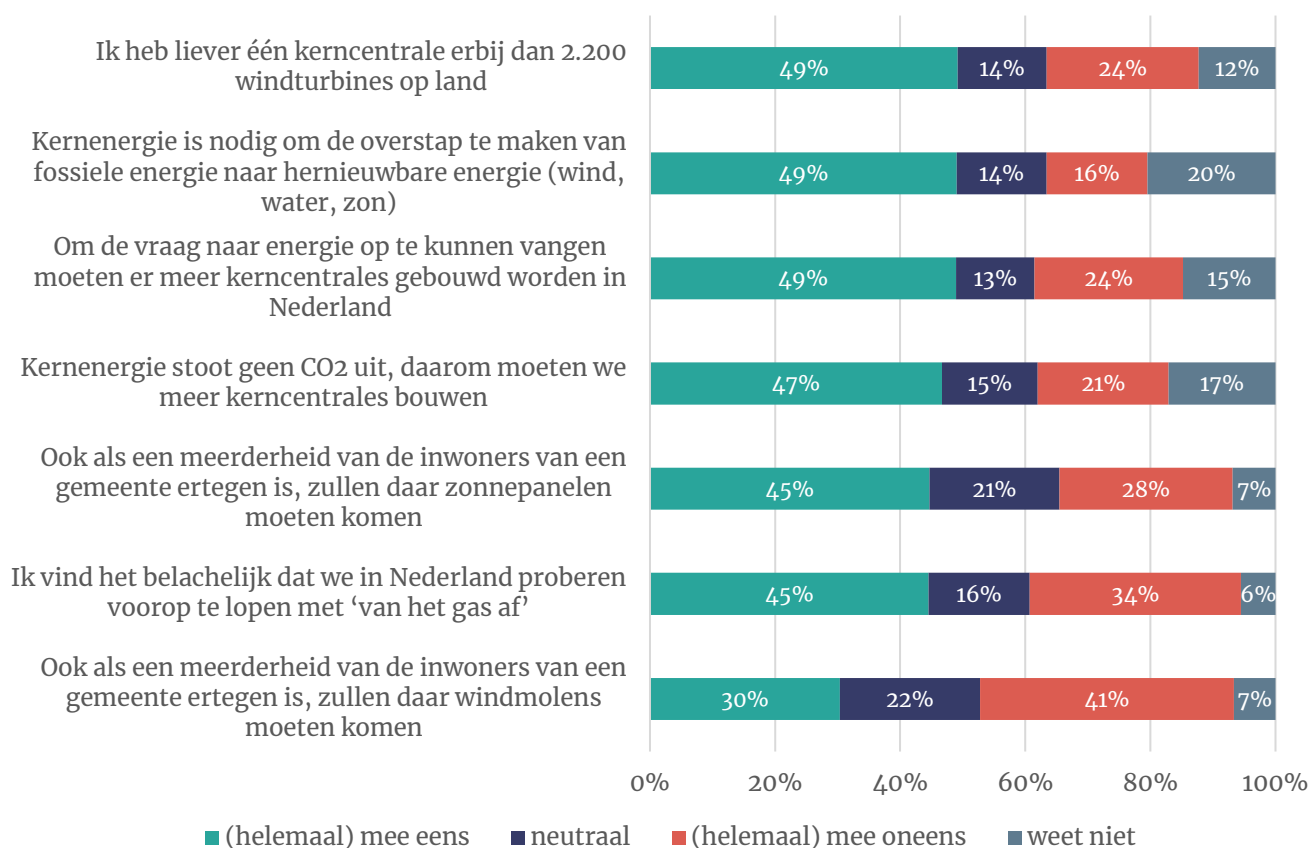
We legden Nederlanders een aantal stellingen m.b.t. kernenergie voor. Bij geen van de stellingen schaaft een meerderheid zich erachter, maar we zien wel dat Nederlanders ‘per saldo’ alle stellingen steunen.

Slechts 16 procent van de Nederlanders vindt dat kernenergie niet nodig is om de overstap te maken van fossiele naar hernieuwbare energie. Drie keer zoveel Nederlanders geven aan kernenergie wél nodig te vinden.

Stelling 3 (“Om de vraag naar energie op te kunnen vangen moeten er meer kerncentrales gebouwd worden in Nederland”) en stelling 6 (“Ik vind het belachelijk dat we in Nederland proberen voorop te lopen met ‘van het gas af’”) legden we ook voor in eerdere onderzoeken. In februari 2021 vond 43% dat er meer kerncentrales moesten worden gebouwd in Nederland om de vraag naar energie op te vangen. Inmiddels is dat gestegen naar 49 procent. Vorige maand was 44 procent het eens met stelling 6. Praktisch evenveel als nu (45%).

Figuur 2.5: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

N= 1.110



3 Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdagavond 12 tot maandagochtend 15 november.

In totaal werkten 1.110 van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. Het grootste deel is afkomstig het I&O Research Panel, een kleiner deel (100) uit PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratie-achtergrond. Respondenten werden niet geïnformeerd dat JA21 de opdrachtgever van het onderzoek was.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van $n=1000$ en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 3,1 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselecte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Het I&O Research Panel werkt met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.



I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl